

רצ"ב א טוול בשם סדר רב
עמוס ח"ב סי' לט ורב האי גאון
מבאר בריש גיאות הלי' הבלדה
עמ' טו[1].

צ'בושי שרד

[טו"ו סקי"ח] ד'עז' סימן רע"ג.
עיי"ש בט"ו סקי"ב: [שם] והטור
והרא"ש לא מצוינו להם היתר
בזה שאינו יודע. נ"ל. ר"ל,
שלא מנזר דגדיהם היטר, כיון
שט' לפשע דלניהו מיירי בקטנים:
גמ"א סקי"ח: וגם אין בחזיון
עליו. לכן לא נקרא כל כך מנזר
עד שנאמר בו דלא ליהנות נימנו:
רצ"ב טע"ף א [טו"ו סקי"ח]:
שנברא האור במוצאי שבת.
כלמאתן דפסחים דף כ"ד (ע"א)
שלא נברא אלא במוצ"ש וכן
הק"ה דיעה באלו הראשון וטען
שתי צדדים זו בזה ואלא מיה' אור:
[שם] ניתקן מביקרא. הוקשה
לו, דטעמא דהבדלה שייך גמי
במוצ"ש, לכן תירך דעיקר התקנה
לא בשבת זו היא. אלא הנהג'
סקי"ב ו' יט' נזכר יותר מרוב:
רצ"ב א [גמ"א סקי"ח] הנהגה
במוש. כל שמשמעתין אחד לא
מקרי שבת ממשטע שטענה
המנים בברכות, ויולא דיעבד:

ערך אדם

רצ"ב טע"ף ב אבוקה וכו'.
רצה לומר, אבוקה שיש בה
עצים הרבה ומאורות הרבה.
ה"ה נר של שתי פתילות:

עטרת זקנים

רצ"ב טע"ף א א מצודה [כו']
צ"ב ע"א אבוקה, ולא יקה קי"ן
האל"ף לנצח עליו, מפני שריחו
רע, ובמוצ"ש צריך ריח טוב (ספר
חסידים סימן תתנ"ד):

באר היטב

רצ"ב טע"ף א (א) אחריו.
להרות שום זה קדוש משאר ימים
טובים, שנאמר להצניח אור, (גמ"א
סקי"ח): טע"ף ב (ב) ע"א אבוקה.
ודוקא של עטרה, ספר הנוחות.
ולא יקה עץ ששמו קי"ן בשלש
אשכול להבדלה, מפני שריחו רע,
(גמ"א סקי"ב), ואז צריך ריח טוב,
ספר חסידים, (עטרת זקנים סקי"א).
ועיין מנחת הגדולה (הנח"ט):

שכתב ואף לפני ציתו אינו יכול להושיא, ללא דמי לקידוש והבדלה
שכן חובה, אבל זה אינו אלא מנהג בעלמא. ולא נהירא, שהרי פורס
אלס פרוסה לפני ציתו אע"פ שאינו אוכל עמהם, וכן הורה לי א"א
(הרא"ש), עכ"ל. והקשה צ"י דהא הך פורס אלס כו' איתא סוף
פרק ראוהו צ"ד (ר"ה כט:), והטעם
שס כדי לתנן במנחה, והיינו צקטנים
דשיין צה חינוך, וא"כ מה מקשה
על ה"ר אפרים ד"ל דאיהו מיירי
בגדולים. וכתב עוד, דאפשר לקיים
הוראת הרא"ש, כיון שחכמים קצבו
אותו מנהג הו"ל מנחה, ודמי לקידוש
והבדלה. וקשה ע"ז, דלעיל סימן
רע"ג (סק"ג) נמצא דאף בצרכת
הלחם של סעודה שבת אין יכול
להושיא, ואין לך חוב גדול מזה דחייב
מלאורייתא שלם סעודות, ועל כרחק
צריך אהיה לחלק כמו שכתבתי לעיל
דאפי"ה אינו קרוי חובה, וכל שכן

צשמים דכאן. ואין לו דומה למש"כ הטור סימן תפ"ד (סעיף ה') לענין
טובול ירקות כיון דתקנת חכמים היא (פסחים ק"ד): משום היכר מיניקות
היה כבדנת מנהג[1] ויכול להושיא אע"פ שאינו טועם בו, דהכא אפילו
מנחה לא היה כשאר מנחה שצריך לטוור אחרים, אלא מנהג הוא
בעלמא. ומו, דהא הטור מדמי לה לפורס אלס כו', ושם אין חוב כלל.
ו"ל דהטור [כאן] מיירי א"כ צקטנים (כאן), והוי צבור שרצונו אפרים
מיירי א"כ צקטנים, וא"כ מה שכתבתי בסימן רע"ג (שם) צשם המרדכי
(פסחים לה). דמי שמתענה תענית הלום צצצת אינו מושיא בני ציתו היינו
הגדולים, ועל כן פסק בשו"ע כאן דוקא בשביל בני ציתו הקטנים כו'.
אלא דמש"כ כאן בשו"ע או להושיא מי שאינו יודע זה אינו מציון, שהרי
לא אמרו בגמ' אלא להושיא בני ציתו כדי לתנכס, וזה לא שייך בגדול
שאינו יודע. ומו קשה לי, דאפילו בצרכת מנחה וקידוש שאלמרו אע"פ
שילא מושיא היינו שמושיא מי שאינו יודע לצורך מעצמו, דאל"כ פשיטא
שיצרך בעצמו ולא יתכן שאחר יצרך בשבילו, וא"כ בצרכת הנהנין לא
יצרך אפילו בשביל מי שאינו יודע. ואין לומר דחשיב זה לצרכת חובה,
ש"כ"כ מה הוצרך להתנות בני ציתו הקטנים כו'. על כן נראה שלא להקל
נגד רצונו אפרים צענין להושיא מי שאינו יודע, ו'הטור והרא"ש לא
מניו להם עכ"פ שום היתר צוה שאינו (מריית) [יודע]. נראה לי פשוט

שאין חילוק בצשמים להבדלה בין עשבים שיש להם ריח טוב או שאר צשמים, ומצרך גם [על] עשבים אפילו אם הם יבשים כל שיש להם ריח טוב:
רצ"ב טע"ף א (א) ואינו צריך לחזור אחריו. ויש מצרכין אלא לזכר ²שנברא האור במוצ"ש, ³דאי משום הגלות האור היה צריך לצרך ככל פעם כשהיה משהוא. ובמוצ"ש אין כפור יש אומרים שמחזר אחריו, לפי שהיה כבדנת הבדלה, שמצרך לצורה יתצרך שהבדיל לנו בין זה היום לשאר הימים, של היום היינו אסורים להשתמש בו ועשוינו אנו מותרים, אבל במוצ"ש אין הטעם משום שהיה אסור ביום, אלא משום זכר בעלמא, בשביל זה ⁴ניתקן מעיקרא. וכתוב' פרק מקום שנהגו (פסחים נג: ד"ה אין) נתנו טעם למה צלמנת לא יצרך ככל פעם שנהגה מהאור, לפי שאין מצרכין אלא על מה שהגוף נהנה, ואע"ג דמצרכין על אור השמש ככל יום, היינו משום שמתחדש ככל יום, עכ"ל:
טע"ף ב ראייתי להזכיר כאן מה שהעולם מקצין צפרק ערבי פסחים דף ק"ג (ע"ב), כי מנאי לאצדולי קם שמעיה ואלדיק אצוקה משרגא, אמר ליה למה לך כולי האי הא מנחא שרגא, אמר ליה שמעא מדעמיה דנפשיה קא עבדי, אמר ליה אי לא שמיע ליה מיניה דמר לא הוי עבדי, אמר ליה לא ס"ל למר אצוקה להבדלה מנחה מן המוצא. רבים מקשים למה לא תירך לו מיד מה שמירך בסוף. והמירוך הנכון הוא כך, דמעשה היה שהיה נר מודלק שם ולקח אצוקה והדליקה מהנר, וע"ז הקשה לו למה לך כולי האי, פירוש למה הוצרכת ליקח אצוקה, דסתם אצוקה שני נרות ואתה מדליקה מן הנר, די לך ליקח עוד נר אחד והא מנחא שרגא, ומילא יהיה לך שני נרות, דהיינו השרגא ונר אחד שמדליק. השיב לו, השמש עבדי כן מעצמו, אבל צלמנת אין צריך אלא לנר אחד. וע"ז הקשה לו דעכ"פ שמע השמש איזה דבר מזה ממר מה שהביא לו לטעות צוה, ע"ז אמר ליה לא ס"ל למר אצוקה להבדלה מנחה מן המוצא, ודבר זה שמע ממני והוא טעה לומר שצריך אצוקה מלמד השרגא, וזה עשה מדעמו. וזה פירוש פשוט ונכון. ובהגהת מרדכי (פסחים לו:) פירש צענין אחר, עיי"ש במידושין על הגמ':

מחצית השקל

[סקי"ה] או **להוציא כו'. דאפי"ו בשבת כו'. ר"ל**, דקיי"ל בברכת הנהנין אינו יכול להוציא את חבירו אלא כשהוא ג"כ נהנה ומבכר גם לעצמו, אבל בברכת המצות כגון אכילת מצה בליל א' דפסח, אף שהוא יצא יכול להוציא אחרים. אבל בסעודת שבת, אע"ג שמהאכילה מצוה מ"מ אינו יכול לצרך לאחרים ברכת המוציא א"כ אוכל עמו, וכן כתוב לעיל סימן רע"ג (סקי"ה וגי"א סקי"ה), והטעם, דהמצוה היא ג"כ להנאתו, דכתיב (ישעיה נח ג') וקראת לשבת עונג, שחייב כל אחד לענג את עצמו בשבת ויהנה בשבת:
וכן **משמע באבודרבת**, ר"ל, דכאן עיקר להנאתו, ולא לשום מצוה: בהדרס שבלבש במוצאי שבת. היינו בשבת שחל תוך חג הסוכות, משום ההדרס אחקצאי למצוה, ואסור ליהנות ממנו תוך החג: **ובב"י כתב כו' דדמי צ"ב שכתוב סימן תפ"ד בירקות**. לשון זה לאו דוקא, אלא זה לשונו, דמי לקדושת וברכת המוציא של מצה, עכ"ל: בריה חוק ביותר. אבל לא בריה פשוט וממוצע: **שאחרים מוציאים כו'**, דמי למה שכתוב לעיל סימן ס"ט (סעיף ב) דסומא אע"פ שלא ראה מאורות מימיו מ"מ יכול לצרך יוצר המאורות, שנהנה מן האור שאחרים וראים אותו ומצילים אותו שלא יפול בבור או שאר דבר המזיק, ולזה כתב גמ"א דהכא ניתקן להשיב כו', ולא להנאת גופו:

רצ"ב טע"ף א [סקי"א] ע"ה הנר, משום דתחילת כו'. דליכא למימר משום

רצ"ב טע"ף א (א) ואינו צריך. עיין ט"ו. רל"ם ברכות נ"ג ז' (פ"ח סוף סי' ג'), עיי"ש ופסחים נ"ג ז' (מס' ד"ה אין, ו"ד א', עיי"ש). והיינו דנמנעו"ש צרכת מנחיו אש קלי לזכר שנברא אור עיי" אלס הראשון במוצ"ש (בנ"ש סעיף ה' קשה, עיין מנחת צ"י סקי"א ואל"כ אות ז'), ולכן אין מחויבין אחריו, ומה שאסור כל היום ליהנות ממנו הוא בכלל הבדלה שהבדיל אותנו מעושים. משא"כ במוצ"ש יוה"כ

כל הברכות, [לשון] בינוני, יעו"ש. ומ"מ כאן הוצרך לחלק בין יוה"כ דמחזר אחריו, ובין שבת, ובחודשניו (ראש יוסף ברכות לת: ד"ה גמ', נב: ד"ה אמר ד"ה הוי) הארנו: טע"ף ב ג. ע"ה עיין מג"א. עיין מה שכתבתי בט"ז (סוף אות ב) מזה דריחו רע, ונר מצוה, הקריבהו נא לפחתך (מלאכי א ח, ע"פ סוכה ג). ומ"מ אם אין לו אור אחר יקה, כמו אור בכש"ל. מה שכתב (המג"א) מאור האש לא יצא כו', אפשר דשינוי יש כאן, דהרבה גוונים יש בו (ברכות נב:). שוב ראייתי בא"ר אות א' כתב כן. ואם אמר ברא מאורי אש משמע דצא, עיין ברכות נ"ב ב', יעו"ש, וכן כתב הבי"ח (סעיף א). ואפשר אף אמר ברא בלא שיי"ן יצא. ועיין מג"א סימן ר"ט אות ה' לענין אם טעה ואמר אחר יין מאורי אש וסיים מיני בשמים יצא, יעו"ש:

לחפלו צצצת שחייב לאכול פת לא יצרך לחצירו, וטעמא משום דלא
הוי אלא להנאתו, וכל שכן כאן דלא הוי אלא להשיב נפש יתיירה
ואין צריך לחזור אחריו כלל, א"כ למה יצרך לחצירו. ולא דמי למה
שכתוב סימן תפ"ד דיכול לצרך ברכת הירקות לחצירו, דהתם תקנתא
דרצונן הוא ולא משום הנאתו, משא"כ
כאן. וכן משמע בצבדוררהס (עמ' קפט)
שכתב צשם רציוו (גרשון) [גרשום]
שאסור להריח צצצת שזלובצ צמוצ"ש,
אע"ג דמלות לאו ליהנות נימנו, מ"מ
כיון דשיקר מלות צשמים משום הנאת
הנפש היתיירה היא, ו"גם אין מחויבין
עליו, אסור, עכ"ל. וצלמנת בטור
משמע דוקא לצניו ולצני ציתו יכול
להושיא, וצ"ב כתב דמושיא לאחרים,
דדמי למה שכתב סימן תפ"ד
צירקות[2], וקשה כמו שכתבתי לעיל.
ועיין צ"י דים אומרים דאפילו שאינו
מריח יכול לצרך, דנהנה שמתחוק

רלשו וגופו, וזה אמת צריח חוק ציותר. ועיין בהגהות מנהגים (מנהגי
מוצ"ש אות ה) שכתב עוד טעם, שהרי הוא נהנה מריח, שאחרים מצליח
אותו משריפה ע"י ריח, עכ"ל. ולא נהירא, שהרי נתקן משום להשיב
הנפש. ועכ"פ י"ל דמי שהבדיל כבר וצא להבדיל לאחרים יריח הוא
צעממו פעם אחרת, וצוה יולא ידי הספק:

רצ"ב טע"ף א א. ע"ה הגר. משום דתחילת צרייתו הוי צמוצ"ש. והא
דלא מצרכין על שאר דברים כשנצרחו, דשאינו נר דנאסר צצצת
והוי כאלו נתחדש עתה (רש"ב צ"ח מ"א סימן קנ"ט): **ב**. במוצאי
יום הכיפורים יש אומרים כו'. היינו להורות שיום זה קדוש משאר
ימים טובים שנאסר להצניח אור: טע"ף ב ג. ע"ה אבוקה. ולא יקה
עזי דמשמן שקורין קי"ן בשלשן אשכנז, משום שריחו רע (מטה משה
סי' תקו ושל"ה ממ' שבת אות נז צשם ספר חסידים סי' תתנד). כתב צ"ח
(סעיף ה) דאם אמר מאור האש לא ילא. וע"ה, דבסימן קס"ו (סעיף
ה) וקפ"ו (סעיף ה) משמע דאפילו לא אמר הנחמא ממנו ילא, ו"לע
דלינא. ו"ל דטעמו משום דעביד צצצת שמאי (ברכות נא: נב:). **בשומע**
צכנפי יונה חלק ז' סימן ז' דים להבדיל על נר של שעה, וכן
מפורש בצווות האר"י (ספר הכוונות עמ' רטז ד"ה צדוד ההבדלה):

ואינו צריך לחזור אחריו. ויש מצרכין אלא לזכר ²שנברא האור במוצ"ש, ³דאי משום הגלות האור היה צריך לצרך ככל פעם כשהיה משהוא. ובמוצ"ש אין כפור יש אומרים שמחזר אחריו, לפי שהיה כבדנת הבדלה, שמצרך לצורה יתצרך שהבדיל לנו בין זה היום לשאר הימים, של היום היינו אסורים להשתמש בו ועשוינו אנו מותרים, אבל במוצ"ש אין הטעם משום שהיה אסור ביום, אלא משום זכר בעלמא, בשביל זה ⁴ניתקן מעיקרא. וכתוב' פרק מקום שנהגו (פסחים נג: ד"ה אין) נתנו טעם למה צלמנת לא יצרך ככל פעם שנהגה מהאור, לפי שאין מצרכין אלא על מה שהגוף נהנה, ואע"ג דמצרכין על אור השמש ככל יום, היינו משום שמתחדש ככל יום, עכ"ל:
טע"ף ב ראייתי להזכיר כאן מה שהעולם מקצין צפרק ערבי פסחים דף ק"ג (ע"ב), כי מנאי לאצדולי קם שמעיה ואלדיק אצוקה משרגא, אמר ליה למה לך כולי האי הא מנחא שרגא, אמר ליה שמעא מדעמיה דנפשיה קא עבדי, אמר ליה אי לא שמיע ליה מיניה דמר לא הוי עבדי, אמר ליה לא ס"ל למר אצוקה להבדלה מנחה מן המוצא. רבים מקשים למה לא תירך לו מיד מה שמירך בסוף. והמירוך הנכון הוא כך, דמעשה היה שהיה נר מודלק שם ולקח אצוקה והדליקה מהנר, וע"ז הקשה לו למה לך כולי האי, פירוש למה הוצרכת ליקח אצוקה, דסתם אצוקה שני נרות ואתה מדליקה מן הנר, די לך ליקח עוד נר אחד והא מנחא שרגא, ומילא יהיה לך שני נרות, דהיינו השרגא ונר אחד שמדליק. השיב לו, השמש עבדי כן מעצמו, אבל צלמנת אין צריך אלא לנר אחד. וע"ז הקשה לו דעכ"פ שמע השמש איזה דבר מזה ממר מה שהביא לו לטעות צוה, ע"ז אמר ליה לא ס"ל למר אצוקה להבדלה מנחה מן המוצא, ודבר זה שמע ממני והוא טעה לומר שצריך אצוקה מלמד השרגא, וזה עשה מדעמו. וזה פירוש פשוט ונכון. ובהגהת מרדכי (פסחים לו:) פירש צענין אחר, עיי"ש במידושין על הגמ':

הנאתו, דא"כ בכל פעם שמדליקים הנר אפילו בחול הוה לך לצרך:
[סקי"ב] **במוצאי יום הכיפורים כו'**, קדוש משאר ימים טובים. ר"ל, שבת
אין לו דמיון עם יו"ט, אבל יוה"כ דהוא ג"כ יו"ט, לחוק בזה משאר ימים
טובים, דבשאר ימים טובים מתרר להבדיל וביה"כ אסור: טע"ף ב [סקי"ב]:
ע"ה אבוקה כו'. משום שריחו רע. ור"ל, בעיני ריח טוב להשיב הנפש, וזה
בריהו גורעל הנפש ומכאבו. ובספר נפת הגדולה (הגה"ט) ראייתי שכתב טעם
דלבר דו"ל, משום דמחזי דמברך על העשמים משום הריח הרע, ולא מינכר
מפני שהנפש כואבת מיציאת השבת, עכ"ל. אבל אין לשון ספר החסידים
שמענו כן להמעיין שם: **כתב בי"ה דאם אמר כו'**. דבברכות דף נ"ב (הע"ד)
מסקינן הא דקתני בית שמאי אומרים [ש]ברא מאור האש ובית הלל אומרים
ברא מאורי האש, דברא וברא לא פליגי, כי אם במאור ומאורי, ב"ש
סבירא להו דאומר מאור דהא חזא נהורא איכא, וב"ה סברי מאורי דכמה
גונוי איכא בנר, אדום לבן ירוק. ולכן כתב הבי"ח דאם אמר ברא יצא, דהא
בוה גם ב"ה מודים (ואע"ג דכתבו התוס' (שם ד"ה בברא) דמה"ט נקט ב"ה
ברא, אע"ג דגם ברא אתי שפיר מ"מ עדיף בורא דהוא לישנא דקרא, היינו
דוקא לכתחלה, אבל בדביבד אם כבר אמר ברא ג"כ יצא ואין צריך לחזור
ולברך), אבל אם אמר מאור לא יצא. והוי ס"ד דגמ"א הטעם משום דשינה
ממבע שטבעו חכמים, ולזה קשה לו למג"א מסימן קס"ז וקפ"ז כו':

פרי מגדים
רצ"ב טע"ף א א. ע"ה עיין מג"א. ושם ברשבי"א, מה"ט מברכין במוצאי יוה"כ
כאלו נתחדש עתה. וצ"ע, דביה"כ לא נברא, אלא כעץ הבלדה, כמש"כ
המג"א אות ב'. ועיין חודשי הרשבי"א ברכות נ"ג (כ"ב) [ע"ב] (ד"ה אר"י), ועיין
רש"י פסחים נ"ג ב' (ד"ה הדר עולא): **ב**. במוצאי יום הכיפורים שבת
השקל. ג] לשון הרמב"ם שבת
פכ"ט א' אמר שאר של כבשן של
תנור ושל כירים לכתחילה לא
יצרך עליו, משמע דבדיעבד
יצרך, אמנם עיין בכסף משנה
שם שלא פירש כן. T] חיות
יכן בבשמים אינם בטור.

רצ"ב א. ברכות ז' [מ"א] (ע"ב):
ז. שם י"ג (ע"ג): ג. הכשר"א
(שם ד"ה אמר) צשם הראש"ד
והמנד' [משנה] פרק כ"ט [משנה
ה"ו]: ד. פסחים ק"ג (ע"ג):
ה. ספר ארמות חיים (ה' הגולה
סי' ה') צשם המוס':

ביאור הגר"א

רצ"ב טע"ף א (א) יש
אומרים שמחזר. דמולאי יוה"כ
הטעם שער כלן היה אסור ועשוי
מומר, ושיין להבדלה, וצריך לחזור,
משא"כ צמוצ"ש, וכמו שאמרו
בפרק ד' דפסחים ז' ד'. ועיין
סעיף ח': (ב) **מי שאין** (פסחים)
שם: טע"ף ב (ג) **ויש**. משום
היכר, ועיין שבת כ"א ז'. ועיין
גמ"א (סקי"ב, ווע"ל) [עיי"ש]
צשם הגהות מדכ"ד, והוא הנכון:

חידושי רמב"א

רצ"ב טע"ף ה [מג"א סקי"ה]
וקשה כמו שכתבתי עיי"ה.
לענין גם אם הוי צצצת מנחה,
מ"מ כיון דהוא אין לו חוב הריח
הוא פסול לגמרי ממנו, וז'
ומקרי אין מחויבין צדכר שאינו
מושיא אחרים, דמי ללקמן ריש
סימן תקפ"ט. ואלו י"ל דמקרי
נר חיובא אס דמתן לו דבר
שריחו חוק ציותר, דמתחוק
רלשו וגופו כמש"כ הגמ"א:
רצ"ב טע"ף א [שרי"ב] **בבדך**
ע"ה הגר. בטור צשם רכ הע'
(ש"ס הגהות עפ"י משנה סי' קד)
וא"י לא אחרמי לו נר, כשריחא
האש ונהנה לטוור מצרך על
הנר כורא מלאויה האש, ועיין
לקמן סימן (תקנ"ז) [סקי"ו].
ואם יתמרי ליה כוס בללה ורואה
ללמוד מקודש שיצא לידו הכוס,
י"ל שאינו מצרך עמה, וטוב יותר
שיסדר הכל על הכוס, ועיין צ"י
(סעיף ד') צשם רלל ב' (סי' מא)
דלא משמע כן, ומלכתב דצפריס
במוצ"ש מצרך כורא מלאויה האש
קודם קריאת המגילה. ועיין
במשנת מורת מסד (הנ"י מנח"א)
הכין פרימה) סוף המפתחות:

ג'יון מהרש"א

רצ"ב טע"ף א [שרי"ב] **בבדך**
ע"ה הגר וכו'. ולא ללמוד אלל
הנר קודם שיצרך, ממש שזא הע'
רואו לצרך על השלחן. ועיין
במשנות ורומ ורודס שם כלל ג'
סוף סימן כ"ה:

יד אפרים

רצ"ב טע"ף א [טו"ו סקי"א] **דאי**
משום הנאת האור כו'. לשון
זה הוא מהרא"ש (בבבית פ"ח סוף
סי' ג). ולכאורה צ"ע, דלשון זה
משמע דאי הוה אמרנין דמשום
הנאת אור הוא שפיר צריך לחזור
עליו, וזה אינו, דהא צשמים נמי
דמשום הנאה הוא כדי להשיב נפש
ואפ"ה אין צריך לחזור אחריו.
אלא הכי פירוש, ע"פ צריך לחזור
עמה לפי שהוא תחלת צרייתו
ולכן על הנאה זו, ולזה אמר
דל"כ אע"פ שצט"א ימים אין צריך
לחזור אחר זה, עכ"פ היה צריך
לנצח צשמה צריך לנר
וגהנה ממנו, ועל כרחק שאין מקום
לנצח על הנאת האור כלל, וכמש"כ
אח"כ הטעם צשם המוס':

הגהות והערות

[א] בטור שם כתוב 'בברכת
מצוה'. [ב] בב"י לא מוכר דדמי
לירקות, ועיין א"ר סקי"ו ומחצית
השקל. ג] לשון הרמב"ם שבת
פכ"ט א' אמר שאר של כבשן של
תנור ושל כירים לכתחילה לא
יצרך עליו, משמע דבדיעבד
יצרך, אמנם עיין בכסף משנה
שם שלא פירש כן. T] חיות
יכן בבשמים אינם בטור.

אורח חיים רחצ הלכות שבת

ו. טור ג' פסקי רבי אליעזר (פ"ק) וסדר רב עמרם (עמ קקה) שם רב טרומפל שו"ת מנחת שנה כ"ט ע"ב, ושאר פוסקים (ר"ש) נכוחים ש"ח סוף פ"ו ג. מרדכי יומה רמז ספ"ב ג' פסוק הנהוים, שג' הלכות סוף פ"א ק"ל: 1. ברכות (ו') [ט"א] (ע"פ): 2. שם פ"ג (ע"פ) [וכתובה אלפיא]: דרכה, רמ"מ (שנת פס"ט הכ"ה): 3. שם פ"ג (ע"פ) ו"ג (ע"פ):

ד. שתי פתיחות. וזכר של עשה אס שני הגרות קלועים יחד שזכרנו אבוקה, אבל [אס] כל אחד בפני עצמו לא חשיב אבוקה. אמרינן בגמ' (פסחים ק"ג): קס שמעיה אלדליק אבוקה משרגא, אמר ליה למה לך כולי האי הא מנחא שרגא, אמר קעביד, אמר ליה אי לא שמיע ליה מיניה דמר לא הוי עביד, אמר ליה אבוקה להבדלה מנהו מן המוצר. והקשה צהננות מרדכי (ס' ל':) היה לו לומר לו מיד האמת, ומירץ גשם ה"י יעקב מקורבל דצמנת לכחמלה מנהו להדליק אבוקה להבדלה, אבל אס כבר מונה נר לפניו אין צריך לחזור מקשה לו, והשיב לו שמעיה מדעמיה דנפשיה עביד, והוא לא הבין וסבר דאין מנהו צאבוקה כל עיקר, ולכן הקשה לו אי לא שמיע וכו', אז הבין רבא שאינו יודע כלל שאבוקה להבדלה מנהו ולכן השיב לו וכו', ע"ד. והנה לפי דבריו היה להס' לפוסקים לכתוב

המיוחד להאיר בבית. הגה (ג') ונר שיש לו ד שתי פתילות מקרי אבוקה: **ג. ונהגים להסתכל (ב) בכפות הידים ובצפרנים.** הגה (ג') ויש לראות צפרני יד ימין ולחמוח הכוס ביד שמאל ויש לכפוף האצבעות לתוך היד שאו רואה צפרנים עם הכפות צנת אחת ולא יראה פני האצבעות שנפנים:

ד. אין מברכין על הנר עד שיאוחו (פירושו, שיהגו (ג')) לאורו (ג') והיינו שיהיה סמוך לו בכדי שיוכל להכיר ביון מטבע מדינה (ז) למטבע מדינה אחרת: **ה. אין מברכין על הנר שלא שבת ממלאכת עבירה לאפוקי אור שהודלק לחיה ולחולה שכיון שלא הודלק לעבירה מברכין עליו אבל אם הדליקו גוי בשבת כיון (ג') שאם היה מדליקו ישראל היה עובר לא שבת ממלאכת עבירה מיקרי.** הגה (ג') ואין מברכין (ד) על ה אור של עבודה זרה:

פ. שתי פתיחות כ"ו. קלועים יחד שזכרנו אבוקה, אבל כל אחד בפני עצמו לא חשיב אבוקה. אמרינן בגמ' (פסחים ק"ג): קס שמעיה אלדליק אבוקה משרגא, אמר ליה למה לך כולי האי הא מנחא שרגא, אמר קעביד, אמר ליה אי לא שמיע ליה מיניה דמר לא הוי עביד, אמר ליה אבוקה להבדלה מנהו מן המוצר. והקשה צהננות מרדכי (ס' ל':) היה לו לומר לו מיד האמת, ומירץ גשם ה"י יעקב מקורבל דצמנת לכחמלה מנהו להדליק אבוקה להבדלה, אבל אס כבר מונה נר לפניו אין צריך לחזור מקשה לו, והשיב לו שמעיה מדעמיה דנפשיה עביד, והוא לא הבין וסבר דאין מנהו צאבוקה כל עיקר, ולכן הקשה לו אי לא שמיע וכו', אז הבין רבא שאינו יודע כלל שאבוקה להבדלה מנהו ולכן השיב לו וכו', ע"ד. והנה לפי דבריו היה להס' לפוסקים לכתוב

ביאור הגר"א

(ד) ונר. ש"כ פ"ג ב'. ועין סימן מטרי"א סוף ד' ומה שכתבתי שם (פסחים): ט"ע"ג (ד) ונהגים ב'ו, וכוהר (בראשית סוף כ': ויקבל הוא בצפוקה^ט) והוא ילדוק לקוט (שמעתי) תהלים (רמז) תפ"ג, כל עמתי כו' (תהלים ל"א), לפרטים נעשות בזה פרטש ונמנע עוף וכן^ט להסתכל אור להבדלה. וכן נהגין: ט"ע"ה (ו) ואין מתמיהן שם (ברכות ט"ג):

באר היטב

(ג) אבוקה. וזכר של עשה אס קלועים יחד שזכרנו אבוקה, אבל כל אחד בפני עצמו לא חשיב אבוקה. אמרינן בגמ' (פסחים ק"ג): קס שמעיה אלדליק אבוקה משרגא, אמר ליה למה לך כולי האי הא מנחא שרגא, אמר קעביד, אמר ליה אי לא שמיע ליה מיניה דמר לא הוי עביד, אמר ליה אבוקה להבדלה מנהו מן המוצר. והקשה צהננות מרדכי (ס' ל':) היה לו לומר לו מיד האמת, ומירץ גשם ה"י יעקב מקורבל דצמנת לכחמלה מנהו להדליק אבוקה להבדלה, אבל אס כבר מונה נר לפניו אין צריך לחזור מקשה לו, והשיב לו שמעיה מדעמיה דנפשיה עביד, והוא לא הבין וסבר דאין מנהו צאבוקה כל עיקר, ולכן הקשה לו אי לא שמיע וכו', אז הבין רבא שאינו יודע כלל שאבוקה להבדלה מנהו ולכן השיב לו וכו', ע"ד. והנה לפי דבריו היה להס' לפוסקים לכתוב

המיוחד להאיר בבית. הגה (ג') ונר שיש לו ד שתי פתילות מקרי אבוקה: **ג. ונהגים להסתכל (ב) בכפות הידים ובצפרנים.** הגה (ג') ויש לראות צפרני יד ימין ולחמוח הכוס ביד שמאל ויש לכפוף האצבעות לתוך היד שאו רואה צפרנים עם הכפות צנת אחת ולא יראה פני האצבעות שנפנים:

ד. אין מברכין על הנר עד שיאוחו (פירושו, שיהגו (ג')) לאורו (ג') והיינו שיהיה סמוך לו בכדי שיוכל להכיר ביון מטבע מדינה (ז) למטבע מדינה אחרת: **ה. אין מברכין על הנר שלא שבת ממלאכת עבירה לאפוקי אור שהודלק לחיה ולחולה שכיון שלא הודלק לעבירה מברכין עליו אבל אם הדליקו גוי בשבת כיון (ג') שאם היה מדליקו ישראל היה עובר לא שבת ממלאכת עבירה מיקרי.** הגה (ג') ואין מברכין (ד) על ה אור של עבודה זרה:

פ. שתי פתיחות כ"ו. קלועים יחד שזכרנו אבוקה, אבל כל אחד בפני עצמו לא חשיב אבוקה. אמרינן בגמ' (פסחים ק"ג): קס שמעיה אלדליק אבוקה משרגא, אמר ליה למה לך כולי האי הא מנחא שרגא, אמר קעביד, אמר ליה אי לא שמיע ליה מיניה דמר לא הוי עביד, אמר ליה אבוקה להבדלה מנהו מן המוצר. והקשה צהננות מרדכי (ס' ל':) היה לו לומר לו מיד האמת, ומירץ גשם ה"י יעקב מקורבל דצמנת לכחמלה מנהו להדליק אבוקה להבדלה, אבל אס כבר מונה נר לפניו אין צריך לחזור מקשה לו, והשיב לו שמעיה מדעמיה דנפשיה עביד, והוא לא הבין וסבר דאין מנהו צאבוקה כל עיקר, ולכן הקשה לו אי לא שמיע וכו', אז הבין רבא שאינו יודע כלל שאבוקה להבדלה מנהו ולכן השיב לו וכו', ע"ד. והנה לפי דבריו היה להס' לפוסקים לכתוב

מחצית השקל

בב"ב: ט"ע"ה (ה) ונהגין: ט"ע"ג (ד) ונהגים ב'ו, וכוהר (בראשית סוף כ': ויקבל הוא בצפוקה^ט) והוא ילדוק לקוט (שמעתי) תהלים (רמז) תפ"ג, כל עמתי כו' (תהלים ל"א), לפרטים נעשות בזה פרטש ונמנע עוף וכן^ט להסתכל אור להבדלה. וכן נהגין: ט"ע"ה (ו) ואין מתמיהן שם (ברכות ט"ג):

המיוחד להאיר בבית. הגה (ג') ונר שיש לו ד שתי פתילות מקרי אבוקה: **ג. ונהגים להסתכל (ב) בכפות הידים ובצפרנים.** הגה (ג') ויש לראות צפרני יד ימין ולחמוח הכוס ביד שמאל ויש לכפוף האצבעות לתוך היד שאו רואה צפרנים עם הכפות צנת אחת ולא יראה פני האצבעות שנפנים:

ד. אין מברכין על הנר עד שיאוחו (פירושו, שיהגו (ג')) לאורו (ג') והיינו שיהיה סמוך לו בכדי שיוכל להכיר ביון מטבע מדינה (ז) למטבע מדינה אחרת: **ה. אין מברכין על הנר שלא שבת ממלאכת עבירה לאפוקי אור שהודלק לחיה ולחולה שכיון שלא הודלק לעבירה מברכין עליו אבל אם הדליקו גוי בשבת כיון (ג') שאם היה מדליקו ישראל היה עובר לא שבת ממלאכת עבירה מיקרי.** הגה (ג') ואין מברכין (ד) על ה אור של עבודה זרה:

פ. שתי פתיחות כ"ו. קלועים יחד שזכרנו אבוקה, אבל כל אחד בפני עצמו לא חשיב אבוקה. אמרינן בגמ' (פסחים ק"ג): קס שמעיה אלדליק אבוקה משרגא, אמר ליה למה לך כולי האי הא מנחא שרגא, אמר קעביד, אמר ליה אי לא שמיע ליה מיניה דמר לא הוי עביד, אמר ליה אבוקה להבדלה מנהו מן המוצר. והקשה צהננות מרדכי (ס' ל':) היה לו לומר לו מיד האמת, ומירץ גשם ה"י יעקב מקורבל דצמנת לכחמלה מנהו להדליק אבוקה להבדלה, אבל אס כבר מונה נר לפניו אין צריך לחזור מקשה לו, והשיב לו שמעיה מדעמיה דנפשיה עביד, והוא לא הבין וסבר דאין מנהו צאבוקה כל עיקר, ולכן הקשה לו אי לא שמיע וכו', אז הבין רבא שאינו יודע כלל שאבוקה להבדלה מנהו ולכן השיב לו וכו', ע"ד. והנה לפי דבריו היה להס' לפוסקים לכתוב

אש אברהם

ד. שתי פתיחות. וזכר של עשה אס קלועים יחד שזכרנו אבוקה, אבל כל אחד בפני עצמו לא חשיב אבוקה. אמרינן בגמ' (פסחים ק"ג): קס שמעיה אלדליק אבוקה משרגא, אמר ליה למה לך כולי האי הא מנחא שרגא, אמר קעביד, אמר ליה אי לא שמיע ליה מיניה דמר לא הוי עביד, אמר ליה אבוקה להבדלה מנהו מן המוצר. והקשה צהננות מרדכי (ס' ל':) היה לו לומר לו מיד האמת, ומירץ גשם ה"י יעקב מקורבל דצמנת לכחמלה מנהו להדליק אבוקה להבדלה, אבל אס כבר מונה נר לפניו אין צריך לחזור מקשה לו, והשיב לו שמעיה מדעמיה דנפשיה עביד, והוא לא הבין וסבר דאין מנהו צאבוקה כל עיקר, ולכן הקשה לו אי לא שמיע וכו', אז הבין רבא שאינו יודע כלל שאבוקה להבדלה מנהו ולכן השיב לו וכו', ע"ד. והנה לפי דבריו היה להס' לפוסקים לכתוב

המיוחד להאיר בבית. הגה (ג') ונר שיש לו ד שתי פתילות מקרי אבוקה: **ג. ונהגים להסתכל (ב) בכפות הידים ובצפרנים.** הגה (ג') ויש לראות צפרני יד ימין ולחמוח הכוס ביד שמאל ויש לכפוף האצבעות לתוך היד שאו רואה צפרנים עם הכפות צנת אחת ולא יראה פני האצבעות שנפנים:

ד. אין מברכין על הנר עד שיאוחו (פירושו, שיהגו (ג')) לאורו (ג') והיינו שיהיה סמוך לו בכדי שיוכל להכיר ביון מטבע מדינה (ז) למטבע מדינה אחרת: **ה. אין מברכין על הנר שלא שבת ממלאכת עבירה לאפוקי אור שהודלק לחיה ולחולה שכיון שלא הודלק לעבירה מברכין עליו אבל אם הדליקו גוי בשבת כיון (ג') שאם היה מדליקו ישראל היה עובר לא שבת ממלאכת עבירה מיקרי.** הגה (ג') ואין מברכין (ד) על ה אור של עבודה זרה:

פ. שתי פתיחות כ"ו. קלועים יחד שזכרנו אבוקה, אבל כל אחד בפני עצמו לא חשיב אבוקה. אמרינן בגמ' (פסחים ק"ג): קס שמעיה אלדליק אבוקה משרגא, אמר ליה למה לך כולי האי הא מנחא שרגא, אמר קעביד, אמר ליה אי לא שמיע ליה מיניה דמר לא הוי עביד, אמר ליה אבוקה להבדלה מנהו מן המוצר. והקשה צהננות מרדכי (ס' ל':) היה לו לומר לו מיד האמת, ומירץ גשם ה"י יעקב מקורבל דצמנת לכחמלה מנהו להדליק אבוקה להבדלה, אבל אס כבר מונה נר לפניו אין צריך לחזור מקשה לו, והשיב לו שמעיה מדעמיה דנפשיה עביד, והוא לא הבין וסבר דאין מנהו צאבוקה כל עיקר, ולכן הקשה לו אי לא שמיע וכו', אז הבין רבא שאינו יודע כלל שאבוקה להבדלה מנהו ולכן השיב לו וכו', ע"ד. והנה לפי דבריו היה להס' לפוסקים לכתוב

שני תשובה

רחצ ט"ע"ג (ד) בכפות. עין באר"ה. וכתב מחוקי ברכה (ב) ב' שחסד הכוונות שיעיר מה"ש ויטל (שער הכוונות עמוד שני התפלות ד"ה ובענין ברכת) כתב לכפר ראשי אבטעותיו הימנית אל תוך רבי הימנית, האגודל מכוסה תחתיהם, יהיו נכפפים נגד פניו של האדם המברך, וגם יהיו נכפפים לפני הנו, ויתחבל צפרניו לביד ולא בתוך פני האצבעות, והאריך בזה, עיי"ש:

רחצ ט"ע"ג (ד) בכפות. עין באר"ה. וכתב מחוקי ברכה (ב) ב' שחסד הכוונות שיעיר מה"ש ויטל (שער הכוונות עמוד שני התפלות ד"ה ובענין ברכת) כתב לכפר ראשי אבטעותיו הימנית אל תוך רבי הימנית, האגודל מכוסה תחתיהם, יהיו נכפפים נגד פניו של האדם המברך, וגם יהיו נכפפים לפני הנו, ויתחבל צפרניו לביד ולא בתוך פני האצבעות, והאריך בזה, עיי"ש:

רחצ ט"ע"ג (ד) בכפות. עין באר"ה. וכתב מחוקי ברכה (ב) ב' שחסד הכוונות שיעיר מה"ש ויטל (שער הכוונות עמוד שני התפלות ד"ה ובענין ברכת) כתב לכפר ראשי אבטעותיו הימנית אל תוך רבי הימנית, האגודל מכוסה תחתיהם, יהיו נכפפים נגד פניו של האדם המברך, וגם יהיו נכפפים לפני הנו, ויתחבל צפרניו לביד ולא בתוך פני האצבעות, והאריך בזה, עיי"ש:

רחצ ט"ע"ג (ד) בכפות. עין באר"ה. וכתב מחוקי ברכה (ב) ב' שחסד הכוונות שיעיר מה"ש ויטל (שער הכוונות עמוד שני התפלות ד"ה ובענין ברכת) כתב לכפר ראשי אבטעותיו הימנית אל תוך רבי הימנית, האגודל מכוסה תחתיהם, יהיו נכפפים נגד פניו של האדם המברך, וגם יהיו נכפפים לפני הנו, ויתחבל צפרניו לביד ולא בתוך פני האצבעות, והאריך בזה, עיי"ש: